

Jaarverslag 2021

21 maart 2022

Deel 1: Verslag van werkzaamheden

Deel 2: Jaarrekening

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Deel 1: Verslag van werkzaamheden	5
1 Het jaar 2021 in een notendop	6
2 Toelichting op werkzaamheden in 2021	7
2.1 Gepubliceerde onderzoeken	7
2.2 Werk in uitvoering	9
2.3 Andere werkzaamheden	11
3 Wat hebben we bereikt in 2021?	12
3.1 Aansluiting bij voorkeuren PS	12
3.2 Doorwerking in besluitvorming en uitvoering	12
3.3 Aandacht in de media	14
4 Kosten van de rekenkamer in 2021	15
5 Onze organisatie in 2021	15
Deel 2: Jaarrekening 2021, inclusief controleverklaring	17

Voorwoord

De onderzoeken die de Zuidelijke Rekenkamer (ZRK) in 2021 heeft uitgevoerd, laten weer een grote mate van diversiteit aan onderwerpen zien. Het jaar begon met de afronding van het onderzoek verkeersveiligheid en het in uitvoering nemen van het onderzoek Ruimte voor Ruimte voor de provincie Noord-Brabant. Daarnaast is in de loop van het voorjaar het onderzoek naar de Peelvenen gestart, met als bijzonder kenmerk dat het gaat om een natuurgebied dat over de provinciegrens tussen Brabant en Limburg heen gaat. Op basis van interactie met Limburgse leden van de programmaraad is als extra onderzoek uitgevoerd een reflectie op de basisrapportage van het Limburg Energie Fonds (LEF). Eind 2021 is voor beide provincies het onderzoek naar informatiebeheer opgestart. Deels vooruitlopend op dit laatste onderzoek heeft de ZRK in 2021 deelgenomen aan een landelijke onderzoek via de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) naar de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Vanuit de noodzaak te prioriteren is na afstemming met de programmaraad besloten het onderzoek naar Culturele infrastructuur en monumentenzorg voor beide provincies te laten vervallen.

Naast de diversiteit in onderwerpen die we hebben onderzocht, werd 2021 ook gekenmerkt door dynamiek in de politiek-bestuurlijke omgeving: in zowel Noord-Brabant als Limburg hebben wisselingen plaatsgevonden in de samenstelling van het college van Gedeputeerde Staten. In Limburg is eind 2021 ook een nieuwe Commissaris van de Koning aangetreden. De wisselingen hebben ertoe geleid dat het reguliere gesprek met de colleges is uitgesteld, wat we in 2022 graag hervatten met de inmiddels togetreden nieuwe colleges.

Met de herbenoeming van Herman Sietsma eind 2021 is de samenstelling van het bestuur van de rekenkamer weer voor een langere periode vastgesteld.

Voor de ZRK als organisatie was er de dynamiek van het afwisselend meer of minder kunnen werken, overleggen en ontmoeten op locatie. De beperkingen vanwege maatregelen om de Covid-19 pandemie te beheersen waren frequenter en langer dan velen voor 2021 hadden voorzien en gehoopt. De rekenkamer heeft de nadelen hiervan ook gevoeld, maar het is toch mogelijk geweest onze onderzoeken goed uit te voeren en te presenteren en als organisatie voldoende momenten van ontmoeting en reflectie te hebben. In vervolg op de tussenevaluatie van de rekenkamer is in 2021 veel aandacht uitgegaan naar ontwikkeling en scholing. Voorbeelden daarvan zijn enkele 'master classes' over politieke sensitiviteit voor bestuur en bureau en trainingen op het gebied van onderzoek, planning & control en schrijfvaardigheid voor medewerkers van het bureau.

Over het geheel genomen kijken we met tevredenheid terug hoe de rekenkamer in 2021 heeft kunnen functioneren en een bijdrage heeft kunnen leveren aan een goed zicht op de effecten van gevoerd beleid. Uit de behandeling van onze rapporten in Provinciale Staten maken we op dat we waardevolle thema's aandacht hebben kunnen geven en daarbij de juiste onderwerpen hebben belicht. Passend bij onze rol zijn we daarbij scherp op het bewaren van evenwicht tussen waarden en uitdagen. Goed bestuur is lerend bestuur, wat niet zonder een onafhankelijke en waar nodig kritische blik kan. Als provinciaal

bestuursorgaan heeft de rekenkamer deze rol in 2021 graag vervuld en is gemotiveerd dat voort te zetten in de komende jaren.

Het jaarverslag is op 15 maart 2022 besproken met de Programmaraad en op 21 maart 2022 vastgesteld door het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer.

Prof. dr. M.J.M. (Marc) Vermeulen
Voorzitter

Dr. N.A.C. (Ard) Schilder
Directeur-secretaris

Deel 1: Verslag van werkzaamheden

1 Het jaar 2021 in een notendop

In 2021 zijn alle onderzoeken uit het werkprogramma 2021 afgerond of tot uitvoering gekomen, conform onderstaande tabel. Op basis van uitgevoerd vooronderzoek en na afstemming met de programmaraad heeft de rekenkamer besloten het onderzoek Culturele infrastructuur en monumentenzorg niet uit te voeren. In plaats daarvan is – mee op verzoek van Statenleden van Limburg – aandacht besteed aan het Limburgs Energie Fonds (twee rekenkamerbrieven) en is deelgenomen aan een landelijk onderzoek naar de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Begin 2021 is ook gepubliceerd het uit 2020 overlopende onderzoek Kaders tellen voor Limburg. Het totaalbeeld is als volgt:

Tabel 1 In 2021 uitgevoerde onderzoeken

In het werkprogramma 2021 geplande onderzoeken	Publicatie
Verkeersveiligheid (Noord-Brabant)	April 2021
Ruimte voor Ruimte (Noord-Brabant)	Oktober 2021
Natuurdoelstellingen Peelvenen (Noord-Brabant en Limburg)	Ambtelijk wederhoor december 2021
Informatieveiligheid en -toegankelijkheid (Noord-Brabant en Limburg)	Opgestart december 2021
Niet in het werkprogramma 2021 geplande onderzoeken	
Kaders tellen (Limburg)	Januari 2021
Limburgs Energie Fonds (Limburg)	Juli en november 2021
Doe Mee onderzoek WOB (Noord-Brabant – Limburg)	Ambtelijk wederhoor december 2021
Jaarlijks terugkerende werkzaamheden	
Startnotities	
Monitoring potentieel nieuwe onderzoeken	
Nazorg afgeronde onderzoeken	
Jaarverslag	
Begroting	
Werkprogramma	
Afstemming met programmaraad, griffies en provinciale organisaties	

2 Toelichting op werkzaamheden in 2021

In dit hoofdstuk lichten we de uitgevoerde onderzoeken en activiteiten van 2021 verder toe. We maken daarbij onderscheid naar:

- In 2021 gepubliceerde onderzoeken (paragraaf 2.1)
- Onderzoeken die eind 2021 nog in uitvoering waren (paragraaf 2.2)
- Overige werkzaamheden (paragraaf 2.3)

2.1 Gepubliceerde onderzoeken

Kaders tellen (Limburg)

Een belangrijke taak van PS is om kaders te stellen voor de uitvoering van beleid door GS. Deze kaders geven richting aan de uitvoering door GS en maken het mogelijk voor PS om te controleren of doelstellingen worden behaald. In de praktijk van het provinciaal bestuur is kaderstelling en controle daarop door PS echter niet altijd makkelijk. De uitvoering van beleid kent soms een lange doorlooptijd (tot wel meer dan 10-20 jaar), waardoor het niet altijd meer helder is welke kaders van toepassing zijn. Daarnaast geldt dat de moderne overheid steeds vaker beleid maakt en uitvoert in interactie met andere partijen, wat de vraag oproept in hoeverre en op welk moment PS kunnen sturen op de vorming en uitvoering van beleid in dergelijke netwerken.

Om de problematiek te verkennen en handvatten te bieden aan PS, heeft de rekenkamer een verkennend onderzoek gedaan naar de werking van kaders in de provincie Limburg, met als casus het beleid en de uitvoering van kennislandschap Greenport Venlo. Het kennislandschap Greenport Venlo is één van de vier zogenaamde Brightlands Campussen, die worden ondersteund door de provincie Limburg. In dit geval is de provincie (mede)aandeelhouder en verstrekt ze leningen en subsidies.

De resultaten van de verkenning zijn gepresenteerd in een achtergronddocument en een handreiking. In het achtergronddocument beschrijft de rekenkamer de werking van kaders in de casus kennislandschap Greenport Venlo. In de handreiking zijn de belangrijkste bevindingen en aandachtspunten voor PS samengevat:

1. Blijf alert op mogelijkheden tot bijsturen;
2. Vraag bij financiële besluiten om een totaaloverzicht van de provinciale bijdragen;
3. Denk mee over de verduidelijking en invulling van de eigen rollen.

Verkeersveiligheid (Noord-Brabant)

Vanwege het maatschappelijk belang van, en de maatschappelijke aandacht voor het onderwerp en een verzoek van Brabantse Statenleden, heeft de rekenkamer onderzoek uitgevoerd naar het verkeersveiligheidsbeleid van de provincie. Het onderzoek heeft zich gericht op de doeltreffendheid en doelmatigheid van maatregelen van de provincie, die gericht zijn op het verbeteren van verkeersveiligheid en het verminderen van verkeersslachtoffers, in het bijzonder op provinciale wegen.

De rekenkamer constateert in haar onderzoek dat de provincie het beleid en de kaders voor verkeersveiligheid op orde heeft en daarvoor afstemt met belangrijke partners als politie en gemeenten. Ook ziet de rekenkamer dat de provincie ambitieuze, gerichte en gestage inspanningen doet om het aantal verkeersslachtoffers omlaag te brengen. Deze inspanningen sluiten aan bij de rollen die de provincie heeft. Tegelijkertijd constateert de rekenkamer dat er sinds 2013 sprake is van een stagnatie in de daling van het aantal verkeersslachtoffers. Doorbraken en een doortastende aanpak zijn dus nodig om weer een neerwaartse trend te realiseren, waarbij de rekenkamer de volgende verbetermogelijkheden ziet:

- Een nog proactievere invulling van de regierol van de provincie richting partners in de handhaving en gemeenten;
- Een kritische blik op en debat over het spanningsveld tussen de verschillende (botsende) belangen bij keuzes voor mogelijke verkeersmaatregelen;
- Meer duidelijkheid over beschikbare middelen bij cofinancieren door het Rijk en de provincie van regionale/gemeentelijke maatregelen voor verkeersveiligheid;
- Meer inzicht en duidelijkheid voor PS over de stand van zaken, de richting van ontwikkelingen, de onderbouwing van gemaakte keuzes en de beïnvloedingsmogelijkheden van de provincie.

De resultaten van het onderzoek zijn vastgelegd in een rapport van bevindingen en een bestuurlijk rapport. Daarnaast is een hand-out opgesteld met daarin in het kort een overzicht van de conclusies en aanbevelingen.

Ruimte voor Ruimte (Noord-Brabant)

De provincie Noord-Brabant kent sinds 2000 een Ruimte voor Ruimte regeling. De regeling is ontstaan vanuit acute mestproblematiek rond de intensieve veehouderij en gaf provincies de gelegenheid sloopkosten van veehouderijbedrijven te compenseren door het bouwen van extra woningen in het buitengebied. Anno 2021 bestaat de regeling nog en is ook de achterliggende problematiek nog steeds actueel. De Zuidelijke Rekenkamer heeft onderzoek uitgevoerd naar de regeling in de provincie Noord-Brabant en de uitkomsten daarvan vastgelegd in een rapport van bevindingen en een bestuurlijk rapport.

ZRK komt op basis van het uitgevoerde onderzoek tot een aantal kritische noten over de regeling:

1. Door te weinig scherp te aanpakken aan de voorkant en steeds bredere toepassing van de regeling in de praktijk, is er onduidelijkheid over de geldende doelstellingen van de regeling en de realisatie daarvan;
2. Ondanks een forse inzet van de provincie over een periode van 20 jaar, is naar het oordeel van de rekenkamer het maatschappelijk resultaat niet toereikend te noemen;
3. Door tegenvallende medewerking van gemeenten en verbrede toepassing van de regeling, is het terug te verdienen bedrag aan kosten in de tijd fors opgelopen van € 166 miljoen tot € 280 miljoen;
4. Bovenstaande ontwikkelingen vragen volgens de rekenkamer om een debat tussen PS en GS over het opnieuw inkaderen van de Ruimte voor Ruimte regeling.

In het bestuurlijk rapport doet de rekenkamer een aantal aanbevelingen die aansluiten bij bovengenoemde

bevindingen.

Limburgs Energie Fonds (Limburg)

De provincie Limburg biedt via het Limburgs Energie Fonds (LEF) financiële ondersteuning aan projecten die verduurzaming binnen de provincie moeten realiseren. Het fonds werkt op revolverende basis, met een focus op duurzame energieopwekking, energiebesparing, circulaire economie en asbestsanering. PS van Limburg hebben in het najaar van 2020 besloten apart en met regelmaat over de resultaten van het LEF te willen worden geïnformeerd door GS en hebben de Zuidelijke Rekenkamer gevraagd om een reflectie op een basisrapportage die is opgesteld door GS.

Passend bij de taak van de rekenkamer, heeft ZRK beoordeeld in hoeverre de basisrapportage duidelijke informatie geeft over de volgende onderwerpen:

1. Het publiek belang dat wordt gediend door de ondersteuning van uit de provincie
2. De effecten die worden bereikt met de investeringen die het LEF doet
3. De wettelijke en provinciale kaders die gelden voor deze investeringen
4. De rollen van de provincie
5. De financiële risico's
6. Het totaal van investeringen die door het LEF worden gedaan
7. De mate van revolverendheid

Op grond van een analyse op bovengenoemde onderwerpen heeft de ZRK een aantal aandachtspunten meegegeven aan PS. Deze zijn vastgelegd in twee rekenkamerbrieven.

2.2 Werk in uitvoering

Natuurdoelstellingen Peelvenen (Noord-Brabant en Limburg)

Binnen Nederland zijn provincies een belangrijke partij in de uitvoering van het natuurbeleid en doen van investeringen in het behoud en herstel van natuur. Mede op verzoek van PS van Noord-Brabant en Limburg heeft de Zuidelijke Rekenkamer besloten onderzoek uit te voeren naar de realisatie van natuurdoelstellingen. Daarbij wordt de focus gelegd op een concreet gebied dat zich bevindt op de grens van beide provincies: de Peelvenen. De Peelvenen vormen een van de laatste gebieden in Nederland waar hoogveen voorkomt. Het is Europees beschermd vanwege haar bijzondere en kwetsbare natuur. Daarnaast is rond de Peelvenen veel bedrijvigheid, van zowel agrarische als recreatieve ondernemers. Alle functies verenigen en aandacht geven is een grote opgave, waarbij de Peelvenen als voorbeeld kunnen dienen voor andere gebieden.

De rekenkamer wil met het onderzoek PS van de provincies Limburg en Noord-Brabant inzicht geven in de stand van zaken in de Peelvenen, de beoogde en behaalde resultaten van het gevoerde beleid, de bestede middelen en lessen voor de toekomst. Door middel van analyse van beleidsdocumenten, data-analyse, interviews en bestudering van verslagen van gevoerde gesprekken is het onderzoek uitgevoerd. Inmiddels zijn de bevindingen vastgelegd in een rapport van bevindingen, dat in december 2021 is

voorgelegd aan beide provincies voor ambtelijk wederhoor. Na verwerking daarvan begin 2022 en het bestuurlijk rapport en wederhoor dat daarna nog plaatsvindt, kunnen de uitkomsten naar verwachting in het voorjaar van 2022 openbaar worden gemaakt.

Doe Mee onderzoek WOB (Noord-Brabant en Limburg)

Jaarlijks voert de Nederlandse Vereniging voor Rekenkamers en Rekenkamer-commissies (NVRK) een zogenaamd "Doe-mee-onderzoek" uit. In een dergelijk onderzoek doet een groot aantal rekenkamers en rekenkamercommissies op initiatief en onder leiding van de NVRK gezamenlijk onderzoek naar een vraagstuk. Als thema voor 2021 is gekozen de praktijk van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Dit vanwege het grote belang van openbaarheid voor een 'goede en democratische bestuursvoering', zoals de aanhef van de wet het sinds 1978 stelt. En ook gelet op de problemen die er rond openbaarheid van overheidsinformatie regelmatig zijn. Om hier verbetering in aan te brengen zal vanaf 1 mei 2022 een nieuwe wet in werking treden, de Wet open overheid (Woo).

ZRK heeft besloten deel te nemen aan het NVRK onderzoek, naast een 90-tal (!) andere provinciale en gemeentelijke rekenkamer(commissie)s. Op provinciaal niveau zijn dat naast de ZRK de Rekenkamer Oost-Nederland en de Randstedelijke Rekenkamer. De drie provinciale rekenkamers vertegenwoordigen 8 van de 12 provincies en hebben onderling afgestemd over de uitvoering van het onderzoek door bureau Pro Facto. Het onderzoek is inventariserend van aard en probeert duidelijkheid te krijgen hoe de deelnemende decentrale overheden vormgeven aan de afhandeling van Wob-verzoeken, in hoeverre dit rechtmatig gebeurt, hoe hierover verantwoording wordt afgelegd aan volksvertegenwoordiging en samenleving, hoe actieve openbaarmaking is geregeld en hoe zich dat verhoudt tot de eisen die de Woo straks gaat stellen. Om deze vragen te beantwoorden heeft Pro Facto gesprekken gevoerd, is een vragenlijstonderzoek uitgevoerd en documenten- en dossierstudie. Dit heeft geleid tot 'factsheets' die inmiddels ambtelijk zijn afgestemd met de deelnemende provincies. Op verzoek van de drie deelnemende provinciale rekenkamers verwerkt Pro Facto nu de uitkomsten in een rapport van bevindingen per provincie. Deze zullen na hoor en wederhoor in het voorjaar van 2022 aan de provincies worden aangeboden.

Informatieveiligheid en -toegankelijkheid (Noord-Brabant en Limburg)

Voor de uitoefening van taken door de overheid is veilige en toegankelijke informatie cruciaal. Recente incidenten laten zien hoe inbreuken op veiligheid het functioneren van overheden en publieke instellingen kan verstoren en zelfs lamleggen. Aan de andere kant is het vanuit onder andere democratisch oogpunt belangrijk dat informatie van de overheid voldoende toegankelijk is om inzicht te kunnen geven of krijgen in besluitvorming en om verantwoording af te kunnen leggen. Vanwege het belang van veilige en toegankelijke overheidsinformatie is de ZRK een onderzoek gestart. Voor het onderdeel informatieveiligheid betreft het een vervolg op het onderzoek dat de rekenkamer in 2018 publiceerde naar dit onderwerp.

Doel is om PS van de provincies Limburg en Noord-Brabant inzicht te geven in de huidige stand van zaken

op het gebied van informatieveiligheid en in hoeverre GS van beide provincies de opdracht van PS naar aanleiding van het rekenkameronderzoek Informatieveiligheid uit 2018 hebben uitgevoerd. Daarnaast willen we op basis van ervaringen uit de praktijk de provincies aandachtspunten meegeven voor het toegankelijk maken van informatie die wordt opgevraagd door derden, waaronder we in dit onderzoek ook PS vatten. Het onderdeel toegankelijkheid is relevant met het oog op een aantal actuele ontwikkelingen zoals de komst van de Wet open overheid (Woo), die de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) zal vervangen met ingang van 1 mei 2022. De uitkomsten van het in de vorige subparagraaf besproken onderzoek naar de Wob in NVRR-verband kunnen daarbij worden benut.

2.3 Andere werkzaamheden

Naast de hiervoor aan bod gekomen onderzoeken hebben we in 2021 een breed scala aan andere organisatorische en inhoudelijke werkzaamheden verricht. Naast reguliere werkzaamheden rond bestuursvergaderingen, voortgangsoverleggen en planning- en control documenten betreffen dat onderstaande bijzondere werkzaamheden.

Nieuwe ICT-omgeving

In 2021 is de rekenkamer overgestapt naar een nieuwe ICT-leverancier, passend bij de eigen werkzaamheden. Dit proces omvatte de overgang naar een nieuwe cloudomgeving voor zowel digitale werkplekken als archivering. Met deze overgang zijn verbeteringen gerealiseerd in stabiliteit, toegankelijkheid en veiligheid.

Aansluitend op de overgang naar een nieuwe ICT-omgeving heeft de rekenkamer een actualiseringsslag gemaakt in het eigen archiveringssysteem, in afstemming met het Brabants Historische Informatie Centrum (BHIC). Daarmee voldoet de rekenkamer weer aan alle eisen van modern digitaal archiefbeheer.

Organisatieontwikkeling

Om de kwaliteit van onderzoek op niveau te houden en aan te sluiten bij actuele ontwikkelingen, besteedt de rekenkamer ieder jaar veel aandacht aan persoonlijke en organisatieontwikkeling. Mede voortbouwend op de uitkomsten van de tussenevaluatie die in 2020 zijn gepubliceerd, heeft de rekenkamer in 2021 een aantal Masterclasses georganiseerd over politieke sensitiviteit. Daarnaast hebben medewerkers van het bureau een training over planning & control en een training zakelijk schrijven gevolgd. Twee relatief nieuwe medewerkers hebben een training rekenkameronderzoek van de Erasmus Universiteit Rotterdam gevolgd. In het najaar van 2021 hebben bestuur en bureau een heidag gehad om onder externe begeleiding stil te staan bij de ontwikkeling en impact van het eigen werk.

3 Wat hebben we bereikt in 2021?

De Zuidelijke Rekenkamer heeft als taak het vergroten van de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het provinciale bestuur in zowel Limburg als Noord-Brabant. Deze taak is geborgd in de provinciewet en leidraad voor de rekenkamer in het beoordelen van de eigen effectiviteit. In lijn met de wettelijke taak is de rekenkamer daarbij gericht op het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten.

3.1 PS ondersteunen in kaderstellende en controlerende rol

Een maatstaf voor de eigen effectiviteit is of de onderwerpen die de rekenkamer kiest gedragen worden door Provinciale Staten en hen ondersteunen in de uitvoering van hun rol. De programmaraad is hiervoor een belangrijk instrument. Met de programmaraad bespreekt de rekenkamer zowel de onderwerpen die worden aangedragen door beide Staten als de invulling van de onderwerpen die op initiatief van de rekenkamer zelf zijn gekozen. Bij een groot deel van de onderzoeken die in 2021 zijn uitgevoerd, hebben voorkeuren van PS Limburg of Noord-Brabant een belangrijke rol gespeeld:

- Het onderzoek Kaders tellen (Limburg) is eerder ook uitgevoerd voor Noord-Brabant en komt voort uit een gedachtewisseling die eerder heeft plaatsgevonden met de programmaraad.
- Het onderzoek Verkeersveiligheid is gekozen op grond van de inbreng van Brabantse leden van de programmaraad, met als vraag of de vele maatregelen die worden genomen effectief en doelmatig zijn.
- Het onderzoek Natuurdoelstellingen Peelvenen heeft de rekenkamer gekozen vanwege de inbreng van leden van PS van zowel Noord-Brabant als Limburg, die aangaven behoefte te hebben aan inzicht in de realisatie van doelstellingen en de doelmatigheid van de besteding van middelen, met als casus een natuurgebied dat over de grens van de twee provincies heen loopt.
- De reflectie die de rekenkamer heeft uitgevoerd naar het Limburgs Energie Fonds is een reactie op vragen vanuit de Limburgse leden van de programmaraad. Centrale vraag hierbij was of een basisrapportage die GS voortaan wil gaan uitbrengen goed zicht geeft op de stand van zaken en een goede besteding van middelen.

Naast bovengenoemde specifieke onderwerpen, heeft de rekenkamer – zoals gebruikelijk – het nieuwe werkprogramma voor 2022 afgestemd met beide Staten en de programmaraad.

3.2 Doorwerking in besluitvorming en uitvoering

Een andere graadmeter voor de effectiviteit van de rekenkamer is hoe de uitkomsten van de onderzoeken worden besproken in de Staten, de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer worden overgenomen en invloed hebben op het beleid. In onderstaand overzicht is opgenomen hoe de behandeling van uitgevoerde onderzoeken heeft plaatsgevonden en – voor zover van toepassing - welke besluiten zijn genomen t.a.v. de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer. Het gaat daarbij voor een deel nog om onderzoeken die in 2020 zijn gepubliceerd door de rekenkamer en begin 2021 tot behandeling zijn gekomen.

Tabel 2 Behandeling en doorwerking onderzoeken

Onderzoek	Behandeling in PS	Doorwerking
VTH (Noord-Brabant)	- 26 februari	- Alle conclusies en aanbevelingen overgenomen door PS en GS - GS hebben plan van aanpak toegezegd voor implementatie aanbevelingen aan GS. Dit plan van aanpak is door een Statenmededeling (d.d. 25 mei 2021) aan PS gecommuniceerd.
Kaders tellen (Limburg)	- 5 maart in de Statencommissie Financiën, Economische Zaken en Bestuur (FEB) - 9 april in PS	- Presentatie belangrijkste uitkomsten door ZRK, de handreiking wordt door PS gezien als basisdocument voor de toekomst - Toegezegd wordt de mogelijkheid te bezien om bij gevraagde financiële besluiten een totaaloverzicht van de provinciale bijdrage op te nemen - PS nemen alle aanbevelingen uit de handreiking over.
Verkeersveiligheid (Noord-Brabant)	- 25 juni Themabijeenkomst Mobiliteit PS - 2 juli Behandeling in PS	- Belangrijkste uitkomsten twee gerelateerde onderzoeken gepresenteerd door resp. ZRK en SWOV - Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid - Alle aanbevelingen overgenomen door PS. Ook wordt een motie aangenomen: Voorbij de grenzen kijken voor meer veiligheid op de wegen. GS geven aan dat het rapport handvatten biedt voor de toekomstige vormgeving en uitvoering van beleid.
Limburgs Energie Fonds (Limburg)	- 10 sept Behandeling in commissie FEB - 19 november Behandeling in commissie FEB	- Bespreking eerste onderzoeksbrief ZRK samen met reflectie Statenonderzoeker, GS zeggen aantal aanpassingen toe - Bespreking tweede onderzoeksbrief ZRK samen met tweede reflectie Statenonderzoeker over aangepaste basisrapportage GS
Ruimte voor Ruimte (Noord-Brabant)	- 15 oktober Aanbieding aan PS - 10 december Informerende sessie PS	- Presentatie door ZRK van belangrijkste conclusies en aanbevelingen. - Uitgebreide behandeling vragen van PS aan ZRK en GS over onderzoek - GS zeggen scenario's toe voor toekomst - PS besluiten tot extra oordeelsvormende sessie over scenario's voor ORR, naast behandeling van rapport ZRK in PS

3.3 Aandacht in de media

Een laatste graadmeter voor de effectiviteit van de rekenkamer betreft de aandacht die er is in de media voor het werk van de rekenkamer. Dit als graadmeter voor hoe een onderwerp maatschappelijk leeft en aandacht krijgt. Onderstaand een overzicht van de berichten die in 2021 zijn verschenen in Brabantse en Limburgse media over de onderzoeken van de rekenkamer:

Datum	Onderzoek	Hyperlink artikel
18-02-2021	Natuurdoelstellingen Peelvenen	<u>Hebben-maatregelen-in-de-peelvenen-effect-rekenkamer-gaat-het-onderzoeken</u>
04-03-2021	VTH Noord-Brabant	<u>Toezicht-op-risicobedrijven-goed-op-orde-bij-de-provincie-ervoor-zorgen-dat-veiligheidscultuur-permanent-aandacht-krijgt</u>
13-04-2021	Meerssen Papier	<u>https://www.limburger.nl/cnt/dmf20210413_95536007</u>
14-04-2021	Verkeersveiligheid	<u>https://dtvnieuws.nl/nieuws/artikel/aantal-verkeersdoden-in-brabant-fors-gedaald-niet-alleen-door-corona</u>
14-04-2021	Verkeersveiligheid	<u>https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/3373268/veel-minder-verkeersdoden-in-brabant-wel-meer-ongelukken-met-e-bikers</u>
15-04-2021	Verkeersveiligheid	<u>https://www.bredavandaag.nl/nieuws/algemeen/334819/aantal-verkeersdoden-in-brabant-fors-gedaald-goed-nieuws-ambiti</u>
16-04-2021	Verkeersveiligheid	<u>https://www.bd.nl/brabant/minder-verkeersdoden-in-brabant-partijen-moeten-toch-een-tandje-bijzetten-aldus-rekenkamer-a1d221cd/</u>
18-04-2021	Verkeersveiligheid	<u>https://www.bndestem.nl/brabant/minder-verkeersdoden-in-brabant-kan-maar-dan-wel-beter-samenwerken-a19be06f/</u>
29-05-2021	Oud-politici	<u>https://www.1limburg.nl/provinciale-opdrachten-langer-taboe-voor-oud-gedeputeerden</u>
25-06-2021	Verkeersveiligheid	<u>https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/3410768/nul-verkeersslachtoffers-in-brabant-is-onhaalbaar</u>
08-10-2021	Oud-politici	<u>https://www.limburger.nl/cnt/dmf20211008_97659736</u>
15-10-2021	Ruimte voor Ruimte	<u>Alleen-maar-meer-mest-en-stallen-onderzoekers-kritisch-op-20-jaar-ruimte-voor-ruimte-in-brabant</u>

4 Kosten van de rekenkamer in 2021

Voor de uitvoering van ons werkprogramma 2021 beschikten we over een budget van € 660.000,-. Beide provincies nemen ieder voor de helft deel in de bekostiging van de rekenkamer. Ten opzichte van onze begroting hebben we in 2021 een positief resultaat van € 13.620,--. Conform de bepalingen van de gemeenschappelijke regeling zal dit gehele resultaat terugbetaald worden aan de Provincies, voor ieder 50%. Dit voorstel is reeds verwerkt in de jaarrekening, die is opgenomen in deel 2 van dit jaarverslag.

5 Onze organisatie in 2021

Bestuur

De Zuidelijke Rekenkamer heeft een collegiaal bestuur. De leden van het bestuur worden voor de duur van zes jaar benoemd door Provinciale Staten van de provincies Noord-Brabant en Limburg.

Het bestuur bestond in 2021 uit:

M.J.M. (Marc) Vermeulen (voorzitter)
P.J.L. (Nellie) Verbugt (plaatsvervangend voorzitter)
H.H. (Herman) Sietsma (lid)

Op onze website is een actuele lijst van bezoldigde en onbezoldigde (neven)functies van de leden van het bestuur te vinden.

In 2021 hebben 11 bestuursvergaderingen plaatsgevonden.

Bureau

Voor de uitvoering van haar werkzaamheden beschikt de rekenkamer over een eigen bureau. Het bureau kende in 2021 de volgende samenstelling (in alfabetische volgorde):

G.T.M. (Monique) Baas Becking (officemanager)
J.C.M. (Jeroen) Barte (onderzoeker)
W.J.C. (Carlo) van den Berg (onderzoeker)
A.G.M. (Astrid) Matheeuwsen (onderzoeker)
N.A.C. (Ard) Schilder (directeur-secretaris)
E.L.J. (Erik) Schurer (onderzoeker)

Programmaraad

De Zuidelijke Rekenkamer is met Provinciale Staten verbonden door de Programmaraad. Deze bestaat per provincie uit vier leden van Provinciale Staten, van wie één plaatsvervangend lid.

Samenstelling Programmaraad Zuidelijke Rekenkamer 2021

Noord-Brabant

J.G.M. (Marcel) Thijssen, CDA
M.C.(Marco) van der Wel, Partij voor de Dieren (plv. voorzitter)
A.M.W. (Wilma) Dirken, VVD (lid)
H.E.M. (Ine) Meeuwis-van Langen, D66 (plv. lid)

Limburg

R.A.M.M. (Roger) Ernst, PVV (voorzitter)
R.E. (René) van der Valk, SP
P.S.M.L. (Pascale) Plusquin, Partij voor de dieren
E.A.(Lianne) Schuurin, PvdA (plv. lid)

De Programmaraad heeft als taak het aan de rekenkamer doen van aanbevelingen bij het door de rekenkamer voorgenomen werkprogramma. De Programmaraad fungeert op verzoek voor de leden van de rekenkamer als klankbord. Daarnaast geeft de Programmaraad advies aan Provinciale Staten over de vaststelling van de begroting voor het komende begrotingsjaar en de inhoudelijke en bedrijfsmatige verantwoording over het afgelopen begrotingsjaar van de rekenkamer.

Provinciale Staten Limburg en Noord-Brabant kunnen via de Programmaraad een onderwerp voor onderzoek door de rekenkamer voordragen. De rekenkamer bepaalt zelf, gehoord de Programmaraad, welke onderwerpen zij onderzoekt en hoe ze dat doet.

De Programmaraad heeft in 2021 vergaderd op 24 maart, 23 juni en 6 oktober. Onderwerpen die aan bod zijn gekomen betreffen de jaarstukken en begroting, het werkprogramma van de rekenkamer, voortgang en doorwerking van lopende onderzoeken en start nieuwe onderzoeken. Daarnaast is gesproken over de nieuwe meerjaarsperiode die in 2023 van start gaat en de herbenoeming van Herman Sietsma als bestuurslid van de ZRK.

Deel 2: Jaarrekening 2021, inclusief controleverklaring

Rapport inzake de
Jaarrekening 2021 van

De Zuidelijke Rekenkamer
John F. Kennedylaan 2
5612 AB Eindhoven

Inhoudsopgave

	Pagina
1. ACCOUNTANTSRAPPORT	
1.1 Opdracht	3
2. JAARREKENING	
2.1 Balans per 31 december 2021	5
2.2 Overzicht van baten en lasten over 2021	7
2.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	8
2.4 Toelichting op de balans	10
2.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten	13
2.6 Overige toelichtingen	15
3. OVERIGE GEGEVENS	
3.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	17

BIJLAGEN

1. ACCOUNTANTSRAPPORT

Aan het bestuur van
De Zuidelijke Rekenkamer
Ter attentie van de heer prof. dr. M.J.M. Vermeulen
John F. Kennedylaan 2
5612 AB Eindhoven

Geacht bestuur,

1.1 Opdracht

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2021 van De Zuidelijke Rekenkamer te Eindhoven gecontroleerd. De jaarrekening is opgemaakt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van De Zuidelijke Rekenkamer. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken. De jaarrekening treft u aan in dit rapport.

De controleverklaring is opgenomen onder de overige gegevens.

Wij vertrouwen erop hiermee aan uw opdracht te hebben voldaan.

2. JAARREKENING

2.1 Balans per 31 december 2021

(na resultaatverdeling)

ACTIVA

		31-12-2021		31-12-2020	
		€	€	€	€
<u>Vaste activa</u>					
Materiële vaste activa	1				
Inventaris			7.076		0
<u>Vlottende activa</u>					
Vorderingen					
Overige vorderingen en overlopende activa	2		77.149		32.014
Liquide middelen	3				
ABN AMRO			215.128		233.269
Totaal activazijde			<u>299.353</u>		<u>265.283</u>

PASSIVA

		<u>31-12-2021</u>		<u>31-12-2020</u>	
		€	€	€	€
<u>Eigen vermogen</u>	4		99.000		99.000
<u>Voorzieningen</u>					
Overige voorzieningen	5		1.837		10.000
<u>Kortlopende schulden</u>					
Overige schulden en overlopende passiva	6		198.516		156.283
 Totaal passivazijde			<u>299.353</u>		<u>265.283</u>

2.2 Overzicht van baten en lasten over 2021

		2021		2020	
		€	€	€	€
Bijdrage provincies	7		660.000		660.000
Bureau	8	504.483		459.734	
Bestuur	9	46.250		46.710	
Afschrijvingen materiële vaste activa	10	1.709		0	
Overige kosten	11	<u>93.938</u>		<u>142.964</u>	
Totaal van som der kosten			<u>646.380</u>		<u>649.408</u>
Totaal van resultaat na belastingen			<u><u>13.620</u></u>		<u><u>10.592</u></u>

2.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Informatie over de rechtspersoon

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister

Zuidelijke Rekenkamer is feitelijk en statutair gevestigd op John F. Kennedylaan 2, 5612 AB te Eindhoven en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 58959785.

Algemene toelichting

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De activiteiten van Zuidelijke Rekenkamer bestaan voornamelijk uit: onderzoeken van de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Noord-Brabant en Limburg.

Algemene grondslagen voor verslaggeving

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De jaarrekening is opgesteld volgens de van toepassing zijnde wet- en regelgeving, besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden, tenzij anders aangegeven, gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

2.4 Toelichting op de balans

Vaste activa

1 Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa worden als volgt weergegeven:

	<u>Inventaris</u>
	<u>€</u>
Boekwaarde per 1 januari 2021	<u>0</u>
Mutaties	
Investeringsen	8.785
Afschrijvingen	<u>-1.709</u>
Saldo mutaties	<u>7.076</u>
Stand per 31 december 2021	
Aanschaffingswaarde	<u>7.076</u>
Boekwaarde per 31 december 2021	<u>7.076</u>

Het afschrijvingspercentage voor de inventaris bedraagt 33,3%.

Vlottende activa

Overige vorderingen en overlopende activa

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
Vooruitbetaalde kosten	12.983	12.629
Nog te ontvangen van de Provincie Noord-Brabant	32.083	17.561
Nog te ontvangen van de Provincie Limburg	<u>32.083</u>	<u>1.824</u>
	<u>77.149</u>	<u>32.014</u>

3 Liquide middelen

Informatieverschaffing over liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de onderneming, behoudens een verstrekte bankgarantie ad € 10.750.

4 Eigen vermogen

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
Algemene reserve	<u>99.000</u>	<u>99.000</u>

Informatieverschaffing over resultaat na belastingen van het boekjaar

Conform de gemeenschappelijke regeling zal het gehele resultaat ad. € 13.620 terugbetaald worden aan de Provincies. Dit bedrag heeft voor 50% (€ 6.810) betrekking op de Provincie Limburg en voor 50% (€ 6.810) op de Provincie Noord-Brabant. Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

Voorzieningen**5 Overige voorzieningen**

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
Overige voorzieningen	<u>1.837</u>	<u>10.000</u>

De voorziening heeft betrekking op kosten in verband met een lopend arbeidsconflict met een medewerker.

Kortlopende schulden**6 Overige schulden en overlopende passiva**

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
Nog te betalen kosten aan de Provincie Noord-Brabant	166.951	127.850
Terug te betalen beschikbaar gestelde middelen Provincie Noord-Brabant	6.810	5.296
Terug te betalen beschikbaar gestelde middelen Provincie Limburg	6.810	5.296
Overige nog te betalen kosten	<u>17.945</u>	<u>17.841</u>
	<u>198.516</u>	<u>156.283</u>

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

De aard van niet uit de balans blijvende verplichtingen

De zuidelijke rekenkamer is een huurovereenkomst aangegaan inzake een kantoorruimte welke onderdeel uitmaakt van het pand gelegen aan de John F. Kennedylaan 2 te Eindhoven. De huurprijs bedraagt € 31.950 op jaarbasis. De huurprijs wordt jaarlijks per 1 januari geïndexeerd. De huurovereenkomst is aangegaan voor een periode van 5 jaar en loopt tot en met 31 december 2024. Als zekerheid is er een bankgarantie van € 10.750 vastgesteld. Na het verstrijken van de huurperiode wordt de overeenkomst behoudens beëindiging door opzegging voortgezet voor een aansluitende periode van 5 jaar.

2.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

7 Bijdrage provincies

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Bijdrage provincie Noord-Brabant	330.000	330.000
Bijdrage provincie Limburg	<u>330.000</u>	<u>330.000</u>
	<u>660.000</u>	<u>660.000</u>

8 Bureau

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Salariskosten bureau (inclusief werkgeversdeel)	489.564	449.572
Opleiding / training	16.630	4.539
Overige personeelskosten bureau	3.645	663
Reis- en verblijfskosten bureau	2.807	4.960
Mutatie overige voorzieningen	<u>-8.163</u>	<u>0</u>
	<u>504.483</u>	<u>459.734</u>

9 Bestuur

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Vergoedingen bestuur	45.876	45.718
Reis- en verblijfskosten bestuur	307	957
Overige kosten bestuur	<u>67</u>	<u>35</u>
	<u>46.250</u>	<u>46.710</u>

10 Afschrijvingen materiële vaste activa

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Afschrijvingskosten inventaris	<u>1.709</u>	<u>0</u>

11 Overige kosten

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Inhuur	18.586	71.567
Huisvestingskosten	46.151	50.557
Publiciteit & communicatie	1.204	2.006
Kantoorkosten	24.278	15.619
Algemene kosten	<u>3.719</u>	<u>3.215</u>
	<u>93.938</u>	<u>142.964</u>

Inhuur

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Personeel en diensten van derden	14.819	11.562
Externe inhuur voor projecten	<u>3.767</u>	<u>60.005</u>
	<u>18.586</u>	<u>71.567</u>

Huisvestingskosten

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Betaalde huur	31.868	28.629
Service- en schoonmaakkosten	<u>14.283</u>	<u>21.928</u>
	<u>46.151</u>	<u>50.557</u>

Publiciteit & communicatie

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Website	1.129	1.644
Communicatie	<u>75</u>	<u>362</u>
	<u>1.204</u>	<u>2.006</u>

Kantoorkosten

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Automatiseringskosten en ICT voorzieningen	17.741	13.495
Kosten bedrijfsvoering	1.990	1.983
Kantoorbenodigdheden	483	509
Overige kantoorkosten	<u>4.064</u>	<u>-368</u>
	<u>24.278</u>	<u>15.619</u>

Algemene kosten

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Vergaderkosten	1.011	767
Diverse overige kosten	<u>2.708</u>	<u>2.448</u>
	<u>3.719</u>	<u>3.215</u>

2.6 Overige toelichtingen**Gemiddeld aantal werknemers**

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Gemiddeld aantal werknemers over de periode werkzaam binnen Nederland	<u>5,00</u>	<u>5,00</u>
Gemiddeld aantal werknemers over de periode	<u>5,00</u>	<u>5,00</u>

Eindhoven, 21 maart 2022

Zuidelijke Rekenkamer

prof.dr. M.J.M. Vermeulen
Voorzitter

3. OVERIGE GEGEVENS

Assurance

Beemdstraat 36
5652 AB Eindhoven
Nederland
T +31 40 844 7000
E info@joanknecht.nl
W www.joanknecht.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van De Zuidelijke Rekenkamer te Eindhoven gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van De Zuidelijke Rekenkamer per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de winst- en verliesrekening over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk De Zuidelijke Rekenkamer zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en

omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 21 maart 2022

Joanknecht Assurance B.V.
Drs. M.J.W. Foppen RA

BIJLAGEN

Overzicht beloning topfunctionarissen 2021

Directeur-secretaris Dr. N.A.C. Schilder

Bruto beloning inclusief werkgeversdeel sociale-
en pensioenlasten € 137.630

Bestuur	Prof. Dr. M.J.M. Vermeulen <i>voorzitter</i>	mevr. drs. P.J.L. Verbugt <i>vice-voorzitter</i>	drs. H.H. Sietsma MPA <i>lid</i>
Bruto beloning inclusief onkostenvergoeding	€ 22.927	€ 11.486	€ 11.464
Reiskostenvergoeding	€ 101	€ 156	€ 50
Totaal	€ 23.028	€ 11.642	€ 11.514